

BÚNAÐARGRUNNURIN

Fiskimálaráðið
Bókbindaragøta 8
Postboks 347
110 Tórshavn

Tórshavn, tann 24. februar 2013
Málnr.: 200500069- 145
Tykkara málnr.:
Málsviðgeri: SK

Viðmerkingarnar hjá Búnaðargrunninum viðvíkjandi ætlan um broyting av lögtingslóg um Búnaðargrunn, j.nr. 13/00018-3 hjá Fiskimálaráðnum

1. Almennar viðmerkingar:

Peningur á festikontu og felags festikontupulju er partur av fæi grunsins, sí grein 3, stk. 1, 3. pkt. í lógini um Búnaðargrunnin.

Talan er um eitt lógaruppskot, sum hefur við sær, at tað yvir eitt stutt áramál kunna koma at verða játtaðar og goldnar millum 100 og 200 milliónir úr Búnaðargrunninum. Hettar kemur at hava við sær, at Búnaðargrunnurin frameftir kemur at veita nógv minni av útlánum, enn hvat hann annars vildi verður førur fyri at gjørt. Eisini hefur lógaruppskotið við sær, at rentan má hækka. Tað sigur seg sjálv, tá uppskotið hefur við sær, at fæ grunsins minskar munandi.

Hinvegin, størri fæ grunsins er, betri er møguleikin at halda útlánsrentuna til bøndur á einum rímiliga lágum støði. Uttan ein Búnaðargrunn, sum fíggarliga er førur fyri at veita fígging, er ilt at síggja, hvør skal fígga landbúnaðin í Føroyum.

Uppskotið hefur tí við sær stórar fíggarligar avleiðingar fyri grunnin. Hesi viðurskifti eru nærri umrødd í brotinum “Fíggarligar avleiðingar fyri og virkseimi hjá Búnaðargrunninum av broytingaruppskotinum” niðanfyrir undir pkt. 3.

Á síðu 5/18 stendur í 5 reglubroti at “*Broytingin er ein bati, men mett verður ikki, at broytingin í sjálvum sær er nøktandi.*”. Í hesum sambandi skal viðmerkjast, at hesin tekstur ikki gevur eina rætta mynd. Veruleikin er, at higartil (februar 2013), og sum skrivliga áður er fráboðað Fiskimálaráðnum, er játtað kr. 6,5 mió. Umsóknir eru um aðrar kr. 6,1 mió. sum í lýtuni eru til viðgerðar. Harafturat eru fyrilagdar ætlanir um velting og vegir fyri aðrar kr. 6,5 mió.

Á síðu 8/18 í næstsíðsta og síðsta reglubroti kann lesarin fáa ta fatan, at Búnaðargrunnurin einki ger við spurningin um sanering. Hettar er als ikki rætt. T.d. kann nevast, at persónligi skuldarspurningurin fyrst mátti avklárast í Eystara Landsrætti – har Búnaðargrunnurin fekk viðhald – og Búnaðargrunnurin hefur alla tíðina havt leypandi samskifti við ráðini bæði um tann spurningin og um at fáa endaligu heimildina at sanera. Tað er ikki komið uppá pláss í Ráðunum enn. Eisini skal viðmerkjast, at manglandi sanering ikki er orsøkin til trupulleikarnar í vinnuni, og tí er tað ikki rætt, at tað, sum skrivað stendur í ovasta reglubrotið á síðu 9/18, gevur ta fatan, at manglandi sanering er orsøkin til hættisligu støðuna.

Á síðu 10/18 niðasta reglubroti stendur, at “*Stuðulin til slíka virðisskapandi velting verður veittur upp til 100% av faktiska kostnaðinum*”. Týðningarmikið er at stilla sum krav, at bøndurnir hava so lágan kostnað sum møguligt í sambandi við velting og stráfóðurframleiðslu, og tí verður mælt til, at ásetingin í viðmerkingini á 4. niðastu linju “*upp til 100% av faktiska kostnaðinum*” verður strikað.

Á síðu 17/18 næstovasta reglubroti stendur “*Sum er umsitur Búnaðarstovan í dag longu stráfóðurstuðul..... og hildið verður, at Búnaðarstovan soleiðis lætt og uttan meirkostnað kann átaka sær umsitingina av hesum bráðfeingisstuðli eisini eftir galdandi lóg um landbúnaðarstuðul og kunngerð um stuðul til landbúnaðin*”. Til hettar er at viðmerkja, at tað verður nógv einfaldari, skjótari og býligari, at Búnaðargrunnurin umsitur hettar. Hervið slepst m.a. undan at flyta umvegis Gjaldstovuna, sum kann taka drúgva tíð. Eisini er greiðast, at Búnaðargrunnurin umsitur tann pening, sum hann sjálvur skal gjalda úr grunninum. Soleiðis kann Búnaðargrunnurin, sum er óheftur av umsiting og myndugleikum, halda eyga við, at játtanin verður goldin, sum hon skal.

2. Viðmerkingar til einstøku greinarnar

Viðmerking til § 5, stk. 2 og 3.

§ 5 í verandi lóg verður broytt soleiðis, at peningur nú fer dupult so skjótt av festikonto til felags festikontopulju. Tá tað er lættari og fleiri kunnu fáa atgongd til hendan pening, hevur hetta við sær, at fæ grunsins minskar enn skjótari. Eisini hevur tað við sær, at tey einstøku festini skjótari missa stóran part av síni festikonto, og er tað verri fyri festaran á tí einstaka festinum.

Viðmerking til § 6b nr. 1.

Mælt verður til, at hóast verandi áseting “*um virkseimið kann bera lánið*” ikki longur verður galdandi fyri studningslán, at so verður allíkavæl kravt, at studningslán, fyri at verða veitt, skulu hava við sær ein munandi betri rakstur, og at raksturin, orsakað av studningslánum, hevur útlit til at bera seg fíggarliga, eftir at studningur er veittur.

Skotið verður tí upp, at §6b nr. 1 verður broytt til at vera soljóðandi “*studninglánið, tó undantikið § 6a, stk. 1 nr. 9, men skal studningslánið tó bóta munandi um raksturin og hava við sær, at rímlig útlit eru fyri, at raksturin ber seg aftaná, at studningslánið er veitt*”.

Viðmerking til § 6b nr. 2.

Skilabest er, at hendan áseting verður strikað. Rakstrarlán hava vanliga størri váða enn íløgulán. Tess størri er tørvin á, at lántakarin fyri hesi lán hevur eginfígging tøka, veitir hóskaði trygd, og at virkseimi kann bera lánið. Hitt er fíggarliga óforsvarligt.

Viðmerking til § 6e stk. 3.

Hendan áseting leggur upp til, at verkætlanir fyrst og fremst skulu byggja á studningslán. Hetta er ikki skilagott, og er skilabest at strika hesa áseting.

Viðmerking til § 6f, stk. 1.

Mælt verður til, at teksturin í verandi uppskoti “*ella borga mótvegis peningastovni fyri rakstrarfígging hjá umsøkjara*” verður strikaður. Greitt er, at tá peningastovnur krevur borgan frá Búnaðargrunninum, so er tað tí, at peningastovnurin ikki sjálvur trýr nokk uppá verkætlanina. Ásetingin kann hava við sær, at

tað verður Búnaðargrunnurin, sum kemur at hanga uppá vánalig engagementir, sum peningastovnar ikki vilja taka váðan av. Tað er fíggjarliga skilaleyst.

Viðmerking til § 6f, stk. 2.

Vísandi til omanfyri standandi verður “*ella borganini*” at strika.

Viðmerking til § 6g, stk. 1, nr. 1. og 2.

Mælt verður til, at hesar ásetingarnar í uppskotinum verða strikaðar.

Uppskotið kann, serliga saman við verandi uppskoti til stk. 2 í somu grein, skiljast soleiðis, at eitt studningslán skal útgjaldast kontant í einum, uttan at trygd er fyri, at peningurin verður brúktur til tað, lánið er veitt til. Tað er skilaleyst og stríðir móti § 6d í uppskotinum og verandi § 7, stk. 6. Sjálvandi skal lánið útgjaldast leypandi móti dokumenteraðum útreiðslum fyri tað, sum lánið er veitt til. At fara eftir pengunum eftirfylgjandi, um uppdagað verður, at lánið er brúkt skeivt, verður tilvildarligt, og tá kann tað meiri enn so vísa seg, at tað ikki er møguligt at fáa peningin aftur.

Viðmerking til § 6g, stk. 2.

Samsvarandi omanfyri standandi undir stk. 1, er stk. 2 ikki neyðugt og verður at strika.

Viðmerking til § 6h, stk. 1.

Skotið verður upp, at ásetingin í nr. 2 í uppskotinum “*køstar og brunnar*” verður strikað, og nr. 3) verður soljóðandi “*seyðahús, rættir, fjós, brunnar og køstar. Til hesi endamál kann verða játtað upp til 50 % av samlaða íløgukostnaðinum.*”.

Viðmerking til § 6i.

Skotið verður upp, at ásetingin í nr. 2 uppskotinum “*fjós, brunnar, køstar*” verður strikað, og nýtt nr. 3) verður soljóðandi “*fjós, brunnar og køstar. Til hesi endamál kann verða játtað upp til 50 % av samlaða íløgukostnaðinum.*”.

Viðmerking til § 6j stk. 1.

Stk. 1 eigur at vera præciserað soleiðis, at teksturin “*egið framleitt*” verður innførdur millum “*studning til*” og “*stráfóður*”, soleiðis at lógarteksturin verður “*studning til egið framleitt stráfóður*”. Teksturin í uppskotinum “*Fyrsta flytingin er fyri 2013*” skal vistnok vera “*Fyrsta flytingin er fyri 2012.*”

Viðmerking til § 6j stk. 2.

Stk. 2 eigur at verða broytt frá Búnaðarstovuni til “*Búnaðargrunninum*”. Tað er nógv einfaldari, skjótari og bíligari, at Búnaðargrunnurin umsitur hettar. Hervið slepst m.a. undan at flyta umvegis Gjaldstovuna, sum kann taka drúgva tíð. Eisini er greiðast, at Búnaðargrunnurin umsitur tann pening, sum hann sjálvur skal gjalda úr grunninum. Soleiðis kann Búnaðargrunnurin, sum er óheftur av umsiting og myndugleikum, halda eyga við, at játtanin verður goldin, sum hon skal.

Viðmerking til § 6k.

Búnaðargrunnurin heldur, at tað er óneyðugt at brúka hendan peningin, og at tað annars eigur at vera grunnurin og ikki Búnaðarstovan, sum rindar út peningin, soleiðis at Búnaðargrunnurin kann halda eyga við, at játtanin verður goldin, sum hon skal.

Viðmerking til § 6l.

Ógreitt er, hvør er móttakari av peninginum til “tjóðgarðsætlanina í Koltri”. Um tað er festarin í Koltri, sum skal móttaka og/ella umsita hendan pening vegna Búnaðarstovuna, metur grunnurin tað verða ein trupulleika, at peningurin verður fluttur til Búnaðarstovuna. Greiðast er tí, at tað eisini í hesum føri er Búnaðargrunnurin, sum er óheftur av umsiting og myndugleikum, ið umsitur nýtsluna av hesum peningi.

3. Fíggjarligar avleiðingar fyri og virksemi hjá Búnaðargrunninum av broytingaruppskotinum

Festikontan er umleið 200 mkr. sambært ársroknskapinum fyri 2011 hjá Búnaðargrunninum. Broytingaruppskotið hevur við sær, at kr. 200 mió. kunnu útgjaldast sum rentu- og avdráttarfrí studningslán ella serstudningur uppá 4 mátar:

1. Stuðul av festikonto kann bara veitast til festarar við festikontu § 6 h
2. Stuðul av felags festipulju kann veitast til allar festarar § 6 i
3. Stuðul av felags festipulju kann veitast til tiltøk og ætlanir § 6 i, stk. 2
4. Serstudningur § 6 j, § 6 k, § 6 l

3.1. Stuðul av festikontu til festarar við festikonto

Broytingaruppskotið hevur við sær, at treytin fyri at fáa rentu- og avdráttarfrí studningslán útgoldið av festikontuni verður linkað. Linkingin sæst í § 6 b 1), har tað stendur, at studningslán eru undantikin treytini í § 6 a 9) um, at virksemið kann bera lánið.

Yvirlitið yvir festikonturnar vísur, at festarar við seyðahaldi eiga ein stóran part av tí samlaðu festikontuni. Tá treytirnar sambært lóg verða linkaðar, hevur hetta við sær, at hesir festarar, í størri mun enn við galdandi lóggávu, kunnu fáa útgoldið stuðul av festikontu. Hetta kann t.d. vera eitt rentu- og avdráttarfrítt studningslán upp til 50 % av samlaða íløgukostnaðinum til eitt seyðahús ella eina rætt.

Flestu festarar við mjólkneytum eiga lítið ella einki á festikontu.

3.2. Stuðul av felags festipulju kann veitast til allar festarar

Peningur skal flytast av festikontu yvir á felags festipuljuna eftir einum ávísam leisti. Væntast kann, at broytingaruppskotið hevur við sær, at í 2013 verða 16 mkr. fluttar yvir á felags festipuljuna. Búnaðarstovan metir, at útvið einar 10 mkr. skulu nýtast árliga til velting komandi árini. Harumframt væntar Fiskimálaráðið, at grunnurin komandi árini skal gjalda einar 12-13 mkr. í stuðli árliga, um tvey fjós verða bygd um árið. Hetta merkir, at stuðul til velting og stuðul til fjósbygging verður mettur í viðmerkingunum í broytingaruppskotinum til einar 22-23 mkr. árliga. Sostatt er ikki samsvar millum tókan pening á felags festipuljuni og metingunum til hvat væntandi skal útgjaldast sum stuðul komandi árini.

Tá festarar við mjólkneytum eiga lítið ella einki á festikontu, hevur hetta við sær, at festarar við mjólkneytum mugu fáa sín stuðul av felags festipuljuni.

Um grunnurinn skal fylgja raðfestinginni hjá Búnaðarstovuni og Fiskimálaráðnum, so er eingin tøkur peningur eftir á felags festipuljuni at lata stuðul við til m.a. køstar og brunnar tey komandi árin.

Afturat hesum kann viðmerkjast, at tá broytingaruppskotið linkar krøvini til at fáa rentu- og avdráttarfrí studningslán av festikontu, so kann væntast, at tað verður útgaldið meiri av festikontu enn við verandi lóg. Hetta merkir, at tað á hvørjum ári frameftir verður ein minni og minni upphædd, sum verður flutt av festikontu yvir á felags festipuljuna. Sostatt verður fyri hvørt ár minni í stuðli til teir umleið 28 mjólkibøndurnar, sum broytingaruppskotið leggur upp til at vilja hjálpa.

3.3. Stuðul av felags festipulju til tiltøk og ætlanir

Felags festipuljan kann eisini nýtast til at veita lán ella stuðul til tiltøk og ætlanir, ið hava til endamáls at menna landbúnaðin í Føroyum. Her kunnu festarar, óðalsmenn og onnur søkja um lán ella stuðul.

Sum víst á omanfyri í broti 2, so er ikki sannlíkt, at tøkur peningur er á felags festipuljuni til hesi tiltøk og ætlanir.

3.4. Serstudningur § 6 j, § 6 k, § 6 l

Broytingaruppskotið hevur við sær, at fylgjandi serstudningur skal útgjaldast sambært § 6 j, § 6 k, § 6 l

Stráfóðurstuðul útgjaldast yvir 6 ár,	mkr.	24,7
Ábøtur á bygningarnar hjá Búnaðarstovuni,	mkr.	5,1
Tjóðgarður á Koltri, ætlanir um húsdjór og útisøvn,	mkr.	6,0
Í alt	mkr.	35,8

3.5. Fígging av rakstrinum av Búnaðargrunninum og Búnaðarstovuni

Í galdandi lóg um Búnaðargrunn stendur í § 3 stk. 1, 3 pkt., at “peningur á festikontu og felags festipulju er partur av fæi grunsins”. Tær 200 mkr. á festikontu og felags festipuljuni svara til umleið 2/3 av samlaða eginpeninginum hjá grunninum. Tá grunnurinn tey komandi árin fer at útgjalda hesar 200 mkr. sum serstudning og rentu- og avdráttarfrí lán, so minka inntøkurnar hjá grunninum eisini.

Vísast skal tí á, at broytingaruppskotið hevur við sær, at Búnaðargrunnurin ikki framhaldandi vil vera førur fyri at fígga sín egna rakstur og raksturinn av Búnaðarstovuni. Hvussu skjótt hetta hendir er sjálvandi tengt at, hvussu skjótt fæið hjá grunninum minskar og harvið inntøkurnar hjá grunninum.

Hesin trupulleiki kann møguliga loysast við, at rentan á lánunum í Búnaðargrunninum verður munandi hækkað, og at Landskassin yvirtekur fíggingina av Búnaðarstovuni.

3.6 Kann Búnaðargrunnurin veita lán framyvir ?

Broytingaruppskotið leggur upp til, at grunnurinn skal veita serstudning á 35,8 mkr. og rentu- og avdráttarfrí studningslán av festikontu og felags festipulju.

Festikontan er oyramerkt til tey ymisku festini, sum hava eina festikontu. Spurningurinn, sum má svarast, er hvørt grunnurinn til eina og hvørja tíð skal hava pening tøkkan til teir festarar, sum søkja um pening av festikontuni?

Felags festipuljan fær eina ávísa upphædd á hvørjum ári, sum er oyramerkt til øll festir, mennandi tiltøk og verkætlanir.

Tískil er neyðugt at fáa svar upp á spurningin hvørt grunnurinn kann lána meira pening út ?

Búnaðargrunnurinn hefur sambært roknskapinum fyri 2011 umleið 211 mkr. í lánsbrøvum og tøkum peningi, meðan festikontan er 200 mkr. Um grunnurin framvegis skal veita lán, so kann grunnurin standa í tí støðu seinni, at grunnurin ikki hefur tøkun pening til festarar, sum gera krav upp á festikontuna?

3.7 Støða Búnaðargrunnsins frameftir viðvíkjandi at veita lán og stuðul til landbúnaðin

Tað er endamálið við broytingaruppskotinum, at peningurin ikki skal standa bundin á festikontuni, men koma út til landbúnaðin á ymiskan hátt fyri at menna landbúnaðin.

Peningurin, sum fer út sum stuðul, má brúkast á rættan hátt, so landbúnaðurin verður sjálvberandi. Grundin til hetta er, at um nøkur ár kann væntast, at eingin peningur er eftir í grunninum at veita stuðul við. Tað vil altíð vera ein ávís peningaupphædd, sum kemur inn á festikontu, men eingin kennir upphæddina. Í 2011 komu 2,7 mkr. inn á festikontu vegna sølu av jørð og aðrar inntøkur (excl. vetrarbit). Sostatt fæst eingin vissa fyri, hvørjar upphæddir vera tøkur til stuðul aftaná, at núverandi festikontan er brúkt.

Harafturat komu í 2010 og 2011 millum 7-8 mkr. inn í avdráttum. Um hendan upphæddin kemur inn á hvørjum ári, so kann tað væl hugsast, at grunnurin einans kann játta lán á 7-8 mkr árliga. Hetta verður galdandi, um Búnaðargrunnurin til eina og hvørja tíð skal hava pening tøkun til teir festarar, sum søkja um pening av festikontu.

Hetta hefur við sær, at landbúnaðurin, um hann hefur tørv á fígging, má søkja teir vanligu peningastovnarnir um lán við teimum treytum, sum har verða settar.

---o0o---

Loksins skal viðmerkjast, at um so er, at uppskotið ikki verður tillagað, sum skotið upp av grunninum í hesum skrivi og/ella at tað annars ikki er møguligt at fáa lógina ígjøgnum lögtingið, so er Stýrið samt um, at tað er alneyðugt í hesi tingsetini at fáa sett í verk ítøkilig tiltøk fyri at betra um støduna hjá vinnuni.

Víst verður í hesum sambandi til, at ein niðurstøða hjá landbúnaðarnevndini, sum landsstýrismaðurin hevði sett, varð at veita ein bráðfeingisstuðul í form av stráfóðursstuðli til egið framleitt stráfóður. Tí má tann parturin av uppskotinum undir øllum umstøðum avgreiðast gjøgnum lögtingið beinanvegin.

B.v.

Sjúrdur Knudsen, stjóri